

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЧУЖОРІДНИХ ВИДІВ НА БІОРІЗНОМАНІТТЯ: МІНДОВКІЛЛЯ ЗАТВЕРДИЛО МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Плужнікова Т.В., кандидат медичних наук

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

В Україні є чимало чужорідних видів рослин і тварин. Вони продовжують здійснювати негативний вплив на типові екосистеми та місцеві види. За даними Міжурядової платформи з біорізноманіття та екосистемних послуг відмічається, що через інвазійні види відбувається 60% вимирань рослин і тварин у світі. Щорічно людству це коштує понад 400 мільярдів доларів. Інвазійні чужорідні види вважаються однією з найбільших сучасних загроз для біорізноманіття на глобальному рівні. Їх неконтрольоване поширення негативно впливає не лише на аборигенні види та природні екосистеми, але й завдає суттєвих економічних втрат та шкоди здоров'ю людей [1]. Врегулювання питання поводження з чужорідними видами є важливим кроком у процесі гармонізації національного законодавства до актів Європейського Союзу і, відповідно, входження України до Європейського Союзу.

Указом Президента України від 17 грудня 2021 року № 668/2021 уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію біобезпеки та біологічного захисту» [4]. Задля реалізації Стратегії було створено міжвідомча робоча група при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів, яка у напружувала Методичні рекомендації для оцінки впливу чужорідних видів рослин та тварин на біорізноманіття [2]. Разом з Міндовкілля та Командою відновлення і підтримки реформ при Міндовкілля, над документом працювали понад 50 експертів, серед яких представники органів виконавчої влади та провідні фахівці-біологи з наукових інститутів Національної академії наук України.

Методичні рекомендації допоможуть визначити ступінь інвазійності, оцінити наявний і потенційний вплив чужорідних видів на довкілля. У методичних рекомендаціях визначені критерії віднесення видів рослин та

тварин до чужорідних. Методичні рекомендації щодо оцінки наявного і потенційного впливу (ризиків) інвазійних чужорідних видів розроблені з метою гармонізації підходів до оцінки впливу (ризиків) під час підготовки пропозицій щодо включення чужорідних видів до Переліку інвазійних чужорідних видів рослинного та тваринного світу України. Методичні рекомендації не встановлюють норм права і носять рекомендаційний характер та призначені для використання органами державної влади, науковими установами і організаціями, громадськими організаціями та науковцями для підготовки пропозицій щодо включення чужорідних видів до Переліку [3].

Документ надає системний підхід до визначення ризиків та встановлення пріоритетів у заходах з контролю за біологічними інвазіями. Він стане основою для регулювання та мінімізації ризиків, пов'язаних з поширенням таких видів у природних екосистемах [2, 3]

Наступним крок після затвердження методичних рекомендацій передбачається схвалення та юстування документу, що визначає критеріїв віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазійних чужорідних видів. На основі цих двох документів у результаті планується укладання Переліку інвазійних чужорідних видів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Знахідки чужорідних видів рослин та тварин в Україні. (Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 29). – Київ; Чернівці : Друк Арт, 2023. – 520 с.
2. Методичні рекомендації щодо оцінки наявного і потенційного впливу (ризиків) інвазійних чужорідних видів: <https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-290-vid-15-03-2024/>
3. Методичні рекомендації: https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/290nd1_Metodychni-rekomendatsiyi.pdf
4. Сайт Верховної Ради України за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668/2021>